

Redakcija "Nove" imala je uvid u „Studiju izvodljivosti podzemne eksploatacije ležišta litijuma i bora jadar“ koju je za 'Rio Sava Exploration' (Rio Tinto), potpisalo nekoliko profesora sa Rudarsko-geološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, a završena je 2020. godine. Planovi za rad rudnika Jadar koji su obrađeni u ovoj Studiji, odnose se na period do 2087. godine, do kada će biti eksploatisana ruda.

Poznato je da rudarske aktivnosti prouzrokuju degradaciju terena, kontaminaciju zemljišta, vode i vazduha prašinom i gasovima, što nećete pronaći nigde u ovoj Studiji, koja broji više od 600 strana, a samo je stotinak posvećeno zaštiti životne sredine.

Naime, radovi u planiranom rudniku Jadar će se, prema Studiji, odvijati na različitim lokacijama u narednih nekoliko decenija.

„U prvom delu rada rudnika (do 2059. godine) godišnji kapacitet transporta će se kretati od maksimalnog nivoa od oko 2,2 miliona tona do oko 1,5 miliona tona rovne rude i jalovine, da bi se zatim u periodu od 2060. do 2067. smanjivao i stabilizovao na manje od 500.000 tona godišnje, tokom poslednjih 20 godina rada rudnika (2067-2087.). U svrhu izrade studije izvodljivosti usvaja se kapacitet od 2.200.000 tona godišnje. Prosečna proizvodnja u rudniku litijuma i bora Jadar je 1.600.000 tona, sa ukupnim obimom otkopavanja od 2.200.000 tona, uključujući i jalovinu. Na osnovu prethodnih proračuna i podataka u ovom poglavlju, planirano je da izvozni sistem sa skipovima radi 335 dana godišnje i 20 sati dnevno. Pored ovoga, planirano je da se rad odvija u 3 smene“, navodi se u ovoj Studiji.

Mora se naglasiti da zagađenje životne sredine nastaje već u procesu geoloških istraživanja i pripreme za otvaranje rudnika.

„Kolege koje su pristale da potpišu ovu studiju, to kriju kao zmija noge. Rad na takvoj Studiji nema nikakve etike. Oni eksploatišu ovu zemlju, a ne bave se održivim korišćenjem. Tu nema priče o zaštiti životne sredine i uticajima koje će na nju imati planirani radovi na rudniku. To je kao kad lekar koji je etičan neće da uzme novac ljudima koji zasigurno umiru, e pa ove kolege su uzele novac. To su sve neki novi, odabrani ljudi, koji za novac rade šta im se kaže“, kaže za Novu Branislav Božović, geolog.

Oni napadaju poljoprivredna imanja, ljude koji tamo žive i ugrožavaju čitav taj kraj.

„Loznica koja se tek spasila zagađenja od celuloze. U ovom slučaju, sva izlivanja silaze od Jadra u Drinu iz Drine u Savu iz Save u vodoizvorište Mačva, to je izvorište za ceo taj deo Srbije, uključujući i Šabac i Beograd i Valjevo. Zagađenje na kraju stiže u Beograd i zagađuje i naša izvorišta“, naš sagovornik objašnjava čitav lanac zagađenja“, naglašava Božović.

Međutim uzurpaciju i otimanje zemlje od žitelja ovog kraja, u Studiji pokušavaju da opravdaju.

„Oko 60 odsto teritorije Loznice je poljoprivredno zemljište, po čemu se ovaj kraj razlikuje od Zapadne i Centralne Srbije. U Loznici je nešto više od 30 odsto šumskog, a samo šest odsto građevinskog. U prethodnom periodu prodaja poljoprivrednog zemljišta i seoskih domaćinstva je stagnirala zbog ekonomske krize i privatizacije jednog od najveća preduzeća hemijske industrije „Viskoza“. Lokalno stanovništvo je osiromašeno jer je većina žitelja bila zaposlena u preduzeću. Kako je iz ovog razloga poljoprivredno zemljište u vlasništvu pojedinačnih vlasnika menjalo namenu u građevinsko ili ostajalo neuređeno i zapušteno“, navodi se u Studiji.

U toku pripreme rada rudnika, između ostalog će biti korišćen eksploziv, koji će, navodi se u Studiji „zadovoljiti bezbednost i efikasnost“, a odabrani su emulzioni eksplozivi, za koje se tvrdi da „imaju najmanji rizik od izazivanja zagađenja prilikom punjenja bušotina“.

Emulzioni eksplozivi se sastoje od amonijumnitrata i nekog organskog goriva. Otporni su na vodu i pri detonaciji ne oslobađaju veću količinu otrovnih produkata. Međutim, propratni neželjeni efekti eksplozija su oblaci sa eventualnim otrovnim gasovima, u kojima će pri eksploataciji rude jadarit biti otrovno, gasovito jedinjenje, sumporvodoničnik, a može se naći i nikal, kadmijum, bor i drugi kancerogeni elementi.

Za potrebe odlaganja jalovinskog materijala i siromašne rude iz podzemnog dela rudnika „Jadar“, biće namenjena površina od čak 195.000m² (19,5 ha), stoji u Studiji.

Kritična 2030. godina

U Studiji izvodljivosti podzemne eksploatacije ležišta litijuma i bora jadar, se kao kritična, navodi 2030. godina, tokom koje je planirana najveća količina eksploatacije.

„Kao kritična prepoznata je 2030. godina, tokom koje će se eksploatisati ukupno 732.850 tona rasutog materijala, potencijalno otrovnog, od toga 628.300 tona je jalovina. Na mestima gde se vrše istražna bušenja, može doći do izbivanja podzemnih voda ili pak nakupljanja atmosferskih padavina, pri čemu ova voda usled zagađujućih supstanci nije adekvatna za piće pa je potrebno obezbediti ova područja kako ih životinje ne bi koristile kao pojila. Gde god je to moguće ove bušotine bi trebalo zatvoriti kako sitni sisari ne bi stradali, upadajući u njih kao u klopke“, navodi se u Studiji.

Izvor: nova.rs